

Štajerc" izhaja vsaki
mek, datiran z dnevom
naslednje nedelje.

Naročnina velja za Av-
strijo: za celo leto
3 krole, za pol in četrt
leta razmerno; za Ogr-
sko 4 K 50 vin. za celo
leto; za Nemčijo stane
za celo leto 5 kron, za
Ameriko pa 6 kron;
za drugo inozemstvo se
računa naročnino z ozi-
rom na visokost pošt-
nine. Naročnino je pla-
čati naprej. Posamezne
štev. se prodajajo po 6 v.
Uredništvo in uprav-
ništvo se nahajata v
Ptuju, gledališko po-
slopje štev. 3.

Slava Tebi, ki si nas kmoto ljubili

Kmečki stan, spročen stan!

Dopisi dobrodošli in se
sprejemajo zastonj, ali
rokopise se ne vrača.
Uredniški zaključek je
vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo
ni odgovorno. Cena
oznanil (inseratov) je
za celo stran K 64, za
1/2 strani K 32, za 1/4
strani K 16, za 1/8
strani K 8, za 1/16
strani K 4, za 1/32
strani K 2, za 1/64
strani K 1. — Pri več-
kratnem oznanilu se
cena primerno zniža.

Štev. 36

V Ptuj v nedeljo dne 3. septembra 1911.

XII. letnik.

Ali ne bode brezvestnosti konca?

Nekateri slovensko-prvaški listi poročajo,
da klerikalni poslanci v štajerskem
deželnem zboru nočejo s svo-
jo zločinsko obstrukcijo ponehati
in da bode vsled tega deželni zbor
bržkone razpuščen. Kdor pozna brezobzirnost
Korošca in njegovih nesramnih pajdašev,
kdor nadalje čita v revolverskem tonu pisane
klerikalne zakotne lističe, kdor končno ne preze-
da so pričeli klerikalci ravno v zadnjem času
na divji način celo proti velepomembni c. k.
kmetijski družbi hujskati, — ta bode rad verjel,
da je na preje omenjeni vesti nekaj resničnega.
Kotako resnično pa je, da mora nastati v šta-
jerskem prebivalstvu velikanski vihar,
kdo bi klerikalni brezvestneži edino iz najgrših
vrednotskih političnih vzrokov deželni zbor
razbili.

Ali ti gospodje res ne poznajo ljudstva?
Ali klerikalci res ne vedo, da je to „dobro slo-
vensko katoliško ljudstvo“ izmозgano, izprešano
na lačno? Ali se ne bojijo, da ne bi nakrat pre-
stopila potrebnost in da bi ljudstvo v obupu
zaradilo? Ali vsega tega duhovniški politiki, ki
se ljudstvo in Boga izdali ter prodali za lečino
svoje stranke, ne čutijo in ne pomislijo?
Staka sila do vremena, — to naj po-
misliti trilateralna protiaustrijska klerikalna go-
spoda!

Mesece sem že trpi vso štajersko prebiva-
lstvo, klasi pa spodnještajersko vsled zločinske
obstrukcije v deželnem zboru. Ljudje so že po-
popolnoma obupani, nimajo več veselja do dela,
do domače grude, ki jim je tako nevhaležna.
Od nobene strani ne prihaja pomoči, — slo-
venski klerikalni poslanci pa razbijajo po de-
ležnem zboru in ne dopustijo nobenega gospo-
darskega dela. To je naravnost nebo-
rprijoča brezvestnost! In zdaj pride še
konec. To leto ne bode tako lepo končalo, ka-
ter se je to v spomlad pričakovalo. Solnce je
spet prepekal, zemlja je metre globoko
odlegla, otava je izostala, povsod slaba priča-
kanja. Toča je tudi divjala, hmelj je uničen,
raba bode malo, živinoreje pa v naših krajih
vsled večnih nesreč itak že skoraj več nimamo.
Kdo bode nesrečnemu kmetu poma-
gal? S praznimi besedami in obljubami in do-
slednimi frazami, s sladkimi pridigami mu bodejo
slovenski klerikalci „pomagali“. Zopet mu
bodejo dajali kamenja namesto
truba! Na Dunaju in v Gradcu pa se bodejo
slovensko-klerikalni poslanci po koncertih za-
bavali ter slovenskemu kmetu smejali. Kaj po-
maga vse obljube, ki se nikdar ne izpolnijo?

Klerikalci hočejo štajersko deželo „iz na-
rodnih ozirov“ raztrgati. Oni hočejo „iz sloven-
skih ozirov“ kmetijsko družbo razbiti, oni ho-
čejo brez nadzorstva sami z dežel-
nimi in sploh javnimi denarji go-
spodariti. Dežela in ljudstvo sta jim le
mlaka krava...

Le v svrhu dosege teh ciljev hočejo kle-
rikalci obstrukcijo v štajerskem de-

želnem zboru nadaljevati. I znanprej
se na komando duhovniškega hujškača za kmeta
ne sme delati... In tako bodejo prišle
bržkone nove deželne volitve...

Nam je to prav! Naj pridejo volitve! Šli
bodemo zopet med ljudstvo in z nami bodejo
šli vsi, ki imajo le še iskrico ljubezni za ljud-
stvo! Povedali bodemo temu pod klerikalnim
jarmom trpečemu ljudstvu, kako se ga slepi in
odira. In polagoma bode prišlo to od klerikal-
cev v revščino pahnjeno ljudstvo do prepričanja,
da je treba klerikalno z bičem iz
dežele pognati, kajti drugače se mora de-
žela v gospodarskem oziru izkravetati.

Klerikalci hočejo boj, — mi ga sprejmemo!

Politični pregled.

Deželni odbor štajerski odpovedal je
vsled kuge na parkljih in gobich vse le-
tošnje ogledave goveje živine na Šta-
jerskem. Določene dobitke se shrani za pri-
hodno leto.

Naraščanje državnega dolga. Avstrijska
kontrolna komisija za državni dolg podala je
generalno svoje poročilo za leta 1895 do 1900.
To poročilo kaže naravnost gorostasno narašča-
nje našega državnega dolga v zadnjih 15 letih.
Splošni državni dolg se je sicer za 294.9 mili-
jonov znižal. Ali državni dolg v državnem zboru
zastopanih kraljestev in dežel se je več kot
podvojil; narasel je od 2787.7 milijonov kron
na 5524.66 milijonov kron; obrestna potreba
se je zvišala po 110 milijonov kron. Skupno
vidimo torej kot uspeh zadnjih 15 let, da se je
kapital dolga za 2500 milijonov kron zvišal,
obresti dolga pa za 12 milijonov. Pa pravijo,
da na Avstrijskem ne napredujemo...

Proti omejitvi praznikov, kakor je je zapo-
vedal papež, so se oglašili razni škofjski gla-
sovi. Začetkom septembra nameravajo avstrijski
škofje napraviti sestanek, na katerem hočejo
sestaviti seznam pomislekov proti znižanju
števila praznikov. Radovedni smo, kdo bode
zmagal, papež ali škofje!

Na Portugalskem so izvolili prvega predsed-
nika novo ustanovljene republike. Izvoljen je bil
generalni prokurator d' Arriaga. Cela vrsta
držav je novo republiko že priznala.

Kmetije v ptujskem okraju, pozor!

Raznesla se je vest, da se dne 5. sep-
tembra v Ptuj ne bode vršil živinski sejem.
Ta vest je napačna,

kajti sejem se vrši.

Odpovedano je le ogledovanje govede, sejem pa
ni odpovedan! Torej pozor!

Dama

381

ki drži kaj na zdravo ne-
govanje kože, ki hoče zlasti
pege odstraniti ter mehko,
nežno kožo in beli teint
dobiti in obdržati, umiva
se edino z
„Steckenperfd“ lilije-
nim mlečnim milom
(manka „Steckenperfd“) od
Bergmann & Co. Trichter & E.
Kos za 80 h se dobi v vsah
apotekah, drogerijah in tr-
govinah s parfumom itd.

Dopisi.

Središče. Ves začuden čital sem v predzad-
nji številki Vašega cenjenega lista o našem
vzornem občinskem gospodarstvu. Pred kakimi
10—20 leti še bila je javna tajnost, da ima
naša občina premoženje; vsak tržan bil je po-
nosen na to dejstvo in nikdo se ni vznemirjal
za bodočnost. A glej! 50.000 kron imamo
sedaj dolga, in — ironija našim prvakom in
zagriženim sovražnikom drugega naroda! —
nemškega dolga 50.000 K imamo. Zdaj bil
je spet Nemec dober, da je malo zaklenkal v
občinski kaso, ki je bila že prazna kakor la-
stovično gnezdo o Božiču. (Nekaj je tudi po-
zimi notri! Opomba stavca). Še bolj začuden
sem pa bil, ko sem čital, da je naš „Josip“
celo nemški predlog podpisal; in kakor sem vi-
del je to precej dobro preštal. Samo kuca se
mu še včasih, a to baje po zapravljenih,
od naših pradedov prigospodarje-
vih srebrnjakih. Da, da „Josip“, kaj ne,
še „Josef Schinkho“ bi se podpisal, če bi nem-
ški dajalci denarja, če bi nemški upnik, če bi
nemški denarni zavod to zahteval! „Straža“
(mariborski slovensko-klerikalni list) se tudi
čudi, da je „vicegeneral“ umirajoče (ali že mrtve)
narodne stranke, trški „župan“ in „vzoren
narodnjak“ podpisal nemški predlog. Ker je bil
predlog nemški, izdati je morala sodnija tudi
nemški sklep z nemškim naslovom; vse
to je vtaknil „Josef Schinkho“ mirno v žep.
Če bi mu sodnija kako drugo uradno pismo z
nemškim naslovom poslala, ne bi ga sprejel in
ga nazaj poslal z opazko „nemški ne razumem“,
kakor je že to ne samo opetovano storil sodni-
jam, ampak tudi drugim uradom. Pri nemškem
predlogu pa je znal nemški? Tukaj je torej le
dvojno mogoče: Ali res ne zna nemški, ali pa
le ob „posebnih prilikah“. Če ne zna nemški
in je podpisal predlog, potem izrabljal se svoji
urad, zna pa nemški in je podpisal le ta predlog
in sprejel nemški sklep — kaj pa je potem to
z ozirom na dejstvo, da drugih nemških pisem
ne sprejema? To je tista „narodno-prvaška-za-
grizenost“, to je tista hvalisana „slovenska zna-
čajnost“! Sejmove za žrebiče bi se rado usta-
novilo, — tu naj pridejo Nemci in prinesejo
denar; če zrase vina, naj pridejo Nemci! Kjer
je kaj za dobiti od Nemca — tam je prvakom
à la Vanček in Josip všeč, v drugem oziru pa,
če bi Nemec kaj hotel, ja če bi v „trg“ (z troto-
arjem polno kravjakov) le na izlet prišel, potem
le vkup, le vkup tržani, narodnjaki — sloven-
ski trg je v nevarnosti, Nemec je tu, treba ga

z „narodno navdušenostjo“ pregnati, ali ga tak „stenkati“, da nikoli več ne pride. To se je pa ne le Nemcem zgodilo, se je tudi Madžarom. Najboljše se od srediških prvakov sprejme sorodnik krcov, cigan, — rekel sem od prvakov. Na čast Središčanov se mora namreč reči, da je večina mirna, zadovoljno živi; le nekaj voditeljev ima celo komando — in navadni kmetje so premirni, da bi se upali kaj tej komandi protiviti. Vejo namreč, da je joj če kdo ima drugo misel, nego „oberkruci-belo-rudečo-modre-barve“. Taki tihi smo tudi mi „Štajercijanci“. A prišel bo dan, ko se zdramimo, prišel bo dan, ko bomo pomedli z zadnjimi narodno-prvaškimi mogotci. Kmetje udarili bojo s pestjo na mizo, da se bo strahoma prvaški generalštab v kottičke poskril in se ne bo upal več na beli dan in gospodarili bodo spet kmetje in drugače bo gledalo v trgu. Kmetje, vzdravimo se, glejmo, da bomo dosegli spet čase naših pradedov in dobro, pametno, pošteno gospodarstvo z občinskimi premoženjem!

„Mali Josip.“

(Opomba uredništva: Ker se ta članek in od „Središčana“ nam uže v zadnji številki naznanjen in sedaj upošljen članek skoraj strinjata, bomo drugi članek ob priliki priobčili).

Sv. Marjeta Dplj. V štev. 32 od 6/8. 1911 je prinesel „Štajerc“ dopis, v katerem je g. nadučitelj Achitsch dokazal v mirnej, nepristranski besedi nujno potrebo razdelitve naše občine sv. Marjete. Ta dopis je zakotnemu, klerikalnemu dopisniku „Slov. Gosp.“ možgane tako zmešal, da se ta kujon podstopi v zadnji številki „Slov. Gosp.“ zopet blebetati o naših razmerah, ki ga, takoj rečeno, toliko brigajo ko Marječane lanske sneg. Ker je stvar razdelitve naše občine jako pereče vprašanje, blagovoli mi dragi „Štajerc“ tudi nekaj besed. Člankar „Slov. Gosp.“ sam ne razume kaj piše. On trdi da se Prepolje polit. občina. To ni res, ampak polit. obč. je sv. Marjeta Dplj. Dalje trdi da bodejo davkoplačevalci dva župana in dve županstvi plačevali. Vbogo revč! Kaj ne veš da se 240 K lahko razdeli v 120 K + 120 K ali 80 K + 160 K itd. Seveda, zmešanim možganom je ta račun pretežek. Kako pa misliš zaradi šole? Šola se bode morala razširiti. Da bodejo stroški, to vemo, a vemo pa tudi da se ti zaradi razdelitve občine ne bodo niti za en vinar povišali niti znižali. Kaj se plačila tiče, imamo že finančnega ministra naprošenega. Tudi za margečki „türn“ se boji, da bi se podr. Ne bo se ne. Ta je stal pred njim, stoji in bo stal za njim. Stara šola ki občino nič, le kraj. šols. svet briga, se obrestuje dovolj. Če bi se prodala, bi pač morali nadučitelju plačati kvantir, ki bi presneto drag prišel. Gmajška hiša nese 80 K obresti. Ni to dosti za kučo, ki je vredna kakih 2000 K; niso to 4% obresti? Dopisniku „Slov. Gosp.“ pa svetujem v imenu vseh Marječanov, naj pusti zadevo razdelitve občine sv. Marjete Dplj. nastran, kajti revček ubožček je itak ne bode izvršil, ampak to prepustimo g. Achitschu ki je za nas kmete, kočarje in gostače po našem prepričanju bil in bo. Zakotnemu pisču „Slov. Gosp.“ pa svetujem naj miruje, drugače ga pošljemo v bližino Gradca število 47. Prosim pa tudi da mi potrdite, da ni g. Achitsch tega članka doposlal. Eden za vse.

Opomba uredništva: Potrjujemo radevoljno, da g. nadučitelj Achitsch tega članka ni vposlal!

Sv. Marjeta Dplj. Občinski urad sv. Marjete Dplj. prosi za sprejem sledeče izjave: „Slovenski Gospodar“ v zadnji številki od 24/8. 1911 stran 3 prinaša dopis, v katerem predmetuje v prvi vrsti g. nadučitelju Achitschu in v drugi vrsti množini naših občanov politične namene zastran razdelitve občine sv. Marjete. Odstranjenje zdajšnjih, neznosnih razmer je le mogoče potom razdelitve, kakor jo je opisal naš nadučitelj g. Achitsch v „Štajercu“. V seji od 16/7 1911 občinskega odbora sv. Marjete Dplj. se je enoglasno sklenilo prositi za dovoljenje te razdelitve na primernem mestu, ker je delitev davčne občine Prepolje in polit. občine sv. Marjete Dplj. izrečna želja vseh davkoplačevalcev Prepolj, Trnči in sv. Marjete Dplj. in se je g. Achitsch naprosil, da v zvezi z občinskim uradom stori potrebne korake, ktero težavno delo je tudi ra-

dovoljno prevzel. Občinski urad obsoja najostreje zahrbtnorovanje proti delu, ki bode služilo le v korist vsem občanom, v vrnitev reda in miru med njimi, in izjavi, da bode brezobzirno deloval na doseg svojega cilja. Občinski urad sv. Marjete Dplj. 27/8. 1911. Jurij Gojčič, župan, And. Kirbiš. Odborniki: Johan Rodošek, Anton Alles, Lukas Frak, Mihael Pesek, Franz Sagadin.

Mursko polje. Mi imamo „Križevsko opekarno“, ki je zares polna križev in težav. Babilonska zmešnjava je bila že od začetka; sedaj pa je prišlo to podjetje do meje, katere še ne najdemo v nobeni mapi. Ciglanica je bila „notri žegnana“ in sicer ob ogromni ter raznovrstni asistenci odličnih društvenikov in rojakov. Od tega dneva je preteklo že precej časa. Bile so viharne urice! Mi kmetje, ki podpiramo vse, kar je le količkaj narodnega, smo bili veseli, da imamo na krasnem murskem polju velikansko glinasto podjetje, ki temelji na pristni narodni podlagi. Upati je bilo, da bode nesla velikanska opekarna tudi istotaki dobiček. Vršila se je seja za sejo. Sedelo se je in zopet sedelo. Lepa narodna ideja nikakor ni zamogla zvaliti; — iz lepih jajih imamo danes le primerno številno smrdljivih žlaptkov. Da, da, to so pravcati „zaprtki“, kajti iščite jedro, iščite zdrave razmere sploh — ne bote jih našli. Čudili smo se, da ne grejo tisočaki kar živi v društveno blagajno. Oče Jureš Lujz, ki so pobožen kmet in seveda tudi pošten mož, so se trudili noč in dan; niso zahtevali skoraj nobenega plačila in tudi nobene zahvale. Storili so vse le Bogu na čast, bližnjemu in korist. Njihov polbrat in duševni vodja našega glinastega podjetja dr. Karol Grossmann, slavnoznani luterški advokat in posestnik, se je trudil istotako in je delal celo čudeže. Bili so čudeži vseh čudežev! Toda niso dobili višjega in pristojnega potrjenja. Zdravi možgani, kojih še ni umorilo nobeno umetno gnojilo in nobena kemična tinktura, so začeli misliti natančneje in končno je pod navadno kvokačo na glinasti podlagi močno zagrmelo. Zaškrpalo je v potrtih vozovih in stari štemplni so se nasmehnil v občestnih jarkih. Slabi časi so, nobenega žegna več. Mi zvezarji smo na murskem polju v ogromni večini, sami pobožni ljudje, ter se ne bratimo z drugimi, tudi z židovi ne. — Mi damo Bogu, kar je božjega in cesarju, kar je cesarjevega. Radi čitamo „Štajerca“; on bi moral postati vsepovsod naš evangelij, kajti v njem je in se zrcali živa resnica. V kratkem bomo poročali o ljubki bilanci našega glinastega podjetja, omenili nekaj lepih prizorov iz židovsko-slovanske vzajemnosti ter

natisnili tudi slike velikih tovarnarjev in častih gospodov Jureš Lujz in Grossmann Karl. Gospodu uredniku murskopoljske pozdrave!

Kmet.

Pola. Dragi „Štajerc“, prejmi od mene tak kak dopis; kot stari naprednjak Vas bode cenjene bralce gotovo s tem dopisom najbolj razveselil, ko sem že dve leti tukaj v tej kameniti Poli, pa veselega še nič doživel danes večera. Prvo veselje sem čutil danes sebi, ko smo sprejeli našega prestolonaslednika Franc Ferdinanda zelo slovesno; mudil se je malo časa tukaj, mimo peljoč se iz manevra iz Dalmacije. Priridili so mu takoj zelo neko krasnega; celo vojno luko (Kriegshafen) so razsvetili z električno lučjo, cele vence prekrasni lučič je bliskalo v morskih valovih nočnega morja. Lahko rečem do 1500 lučic je razsvetlilo morje. Stari zid „Arena“ so pa zažgali z umetnim ognjem tako, da je bilo videti kakor da bi cela Arena bila po noči od solnca razsvetljena; res nekaj zelo krasnega. Hodil sem že Bogu na kje po drugih krajih, pa kaj takega še v resnici nisem doživel. Prestolonaslednik se je pripeljal po morju s torpedobotom, zvečer ob 8. uri, in se ročno odpeljal po dvornem vaku na Dunaj. Vlak je ga lahko vsak videl, ko ga je ogromna množica od obeh straneh obkolila. Vojaštvo mu je naredilo parade, in godbe vojne mornarice in 87. pešpolka sta mu zaigrali precej različnih kosov. Ljudstva je bilo natlačeno toliko pred vojno luko kakor mravelj. Kaj takšnega ta imeniti kraj Pola gotovo ni doživel, kajti tega tudi ni bila Pola možna. To Vam sporočim kot Vaš sodelovalec. Bodite mi pozdravljeni!

A. P. rojak lepe Štajerske.

Zobna kréma

KALODONT

Ustna voda

Čas žetve in nevarnost požara.

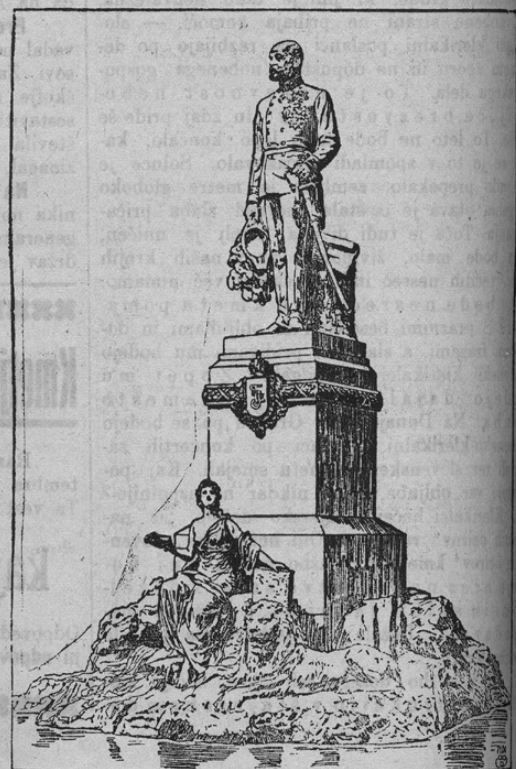
(Spisal Karl Schleimer.)

Staroznana resnica je, da se število požarov poviša, kadar so vsi plodovi, zrnje, detelja in krma pod streho. Istotako je znano, da se požari v času žetve grozovito razširijo, ker napadejo plamena povsod mnogo hrane, in so požari sedaj vsled tega splošne nevarnosti. Ali to sple-

*) „Waldv. Nachr.“

Cesarski spomenik v Karlsbadu.

Te dni so spomenik cesarja Franc Jožefa I. v Karlsbadu odkrili, katerega kaže naša današnja slika. Spomenik so darovali gostje iz Nemčije v večni spomin na 80. rojstno leto našega cesarja, ki je najstarejši med evropskimi vladarji. Predsedstvo spomeniškega odbora je imela württemberska princesinja Werra. Spomenik sam je izvršil nemški mojster profesor Eugen Boermel. Mesto Karlsbad dalo je dotični prostor brezplačno na razpolago. Spomenik stoji na najlepšem prostoru mesta, v Bethovenparku. Delo je naravnost krasno. Iz skupine skal raste granitni podstavek v ednostavnih formah, na katerem stoji 3½ metrov visoka cesarjeva podoba v generalski uniformi. Na zgorajšem delu podstavka je bronasti obroč lovorike, ki nosi spredaj avstrijskega orla in cesarsko krono. Spodaj sedi ženska podoba („Sprudelfee“), ki predstavlja boginjo Karlsbaskih toplic. Ob njenem vnožju pa drži habsburški lev zvesto stražo. Bronasti spomenik je vtila firma Gladenback v Berlinu. Spomenik hranil bode slavo našega virolasega vladarja še za bodoča stoletja.

Das Denkmal für Kaiser Franz Joseph I. in Karlsbad von Prof. Eugen Boermel, Grunewald-Berlin 1911.